

Definitie

Polarisatie is het benadrukken van tegenstellingen in de samenleving, met als gevolg dat groepen verder van elkaar verwijderd raken en maatschappelijke spanningen toenemen.

In essentie is polarisatie niet verkeerd. Tegenstellingen en verschillen in denkwijzen kunnen leiden tot verandering binnen de samenleving. Soms kan polarisatie ook ongewenste vormen aannemen. We spreken van ongewenste polarisatie als het polarisatieproces leidt of dreigt te leiden tot conflicten tussen groepen, segregatie of het verdwijnen van de ruimte voor genuanceerde meningen. In sommige gevallen kan polarisatie ook leiden tot radicalisering/extremisme.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen horizontale en verticale polarisatie. *Horizontale polarisatie* is groeiend wij-zij denken tussen groepen mensen. *Verticale polarisatie* is een groeiende kloof tussen burgers en gezagsdragers of instituties (zoals de overheid of politie). We zien dat allerlei soorten beleidskeuzes kunnen leiden tot polarisatie. Of het nu gaat om de komst van windmolens, een asielzoekerscentra, stikstofmaatregelen of de aanleg van nieuwe wegen. Polarisatie is daarom een onderwerp waar de gehele gemeente mee te maken kan krijgen.

De rol van de gemeente

Gemeenten zijn het eerste aanspreekpunt voor inwoners. Ambtenaren spelen een sleutelrol in het dempen of versterken van spanningen, soms zonder dat ze het doorhebben. Het is van belang dat gemeenten een lokale aanpak hebben die inzet op het tegengaan van ongewenste polarisatie via (communicatie) beleid, signaleringsstructuur, preventie, burgerparticipatie en deskundigheidsbevordering.

Handelingsperspectief

- Het is van belang vroegtijdig signalen van onvrede op pikken, zowel tegen de overheid/gemeente als bij groepen burgers onderling. Gebruik hierbij de [Naar de voorkant van polarisatie – de Polarisation Verkenningsschaak](#) van het ESS.
- Zet in op netwerkstructuren zoals de bondgenootenaanpak van politie of het [Lezen van de Stad](#).
- Werk samen met partnerorganisaties als de politie en het jongerenwerk.
- Bewaak neutraliteit en formuleer als gemeente beleid zonder wij-zij-taal.
- Communiceer helder en transparant. Leg keuzes uit en wees voorspelbaar in proces en besluitvorming.
- Luister zonder oordeel en geef ruimte aan emoties van inwoners.

- Focus op gedeelde belangen. Zoek naar wat mensen wél gemeen hebben.
- [Versterk de stille middengroep](#). Nodig hen actief uit en maak participatie laagdrempelig en veilig.
- Zet in op tegengaan van escalatie door gebruik van het [Afwegingskader Polarisation](#).

Borging thema

De VAR heeft een [Uitvoeringsplan polarisation](#) wat gemeenten helpt bij het vormgeven van hun lokale aanpak op dit thema. Het biedt een gedetailleerde beschrijving van de activiteiten die uitgevoerd kunnen worden, hoe deze activiteiten eruit zien en biedt ruimte voor lokale context aan de hand van specifieke vragen.

Daarnaast is een handreiking [Quickscan maatschappelijk ongenoegen](#) beschikbaar. Dit kan helpen bij het vormen van een eerste beeld (nulmeting) over sentimenten, trends en fenomenen binnen de gemeentegrenzen. De quickscan is na het inloggen beschikbaar op de website.

Hulpaanbod

- Handreiking [Communicatie in tijden van onbehagen. Moet dat nou zo?!](#)
- Handreiking KIS: [Van polarisation naar verbinding in buurten](#).
- [Tool: Afwegingskader Polarisation](#)
- [E-Learning Movisie](#): polarisation herkennen, aanpakken en voorkomen
- Op [www.maatschappelijke stabiliteit.nl](#) is het leer- en ondersteuningsaanbod op polarisation terug te vinden.
- [Expertise Unit Sociale Stabiliteit](#) (ESS) kan meedenken in casuïstiek en het plotten daarvan.
- Ondersteuningsnetwerk Maatschappelijke Onrust (OMO) heeft een [expertpool](#) waar gemeenten terecht kunnen met vragen over de aanpak/omgaan met polarisation.
- Voor [docenten is een gratis Serious game](#) beschikbaar om laagdrempelig kennis te maken met o.a. polarisation. Deze game, oorspronkelijk bedoeld voor docenten maar breder inzetbaar, laat je in drie verhaallijnen zien hoe je inzicht krijgt in de online leefwereld van jongeren.
- De VAR heeft een drivergroep polarisation/radicalisering waar actuele trends en ontwikkelingen worden besproken. Heb je interesse in deelname? Stuur dan een mail naar veiligheidsalliantie@rotterdam.nl
- Op de [kennisbank van de VAR](#) vind je meer informatie over dit onderwerp.